

CUPRINS

1. Economia și mediul înconjurător	9
1.1. Noțiuni introductive	9
1.2. Economia resurselor naturale	11
1.3. Balanța fundamentală	13
1.4. Mediul ca activ social și economic	15
1.5. Emisiile, calitatea ambiantului și daunele	18
1.6. Tipuri de substanțe poluante	21
1.6.1. Substanțele poluante cumulative versus substanțe poluante necumulative	21
1.6.2. Substanțele poluante locale versus substanțe poluante regionale și globale	22
1.6.3. Poluanții cu sursă punctuală versus poluanții cu sursă nepunctuală	22
1.6.4. Emisiile continue versus emisiile sporadice	23
1.6.5. Daunele de mediu care nu au legătură cu emisiile	23
1.7. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	23
2. Beneficiile și costurile; cererea și oferta	24
2.1. Noțiuni introductive	24
2.2. Disponibilitatea de plată	24
2.3. Cererea	25
2.4. Cererea/disponibilitatea de plată agregată	27
2.5. Beneficiile	27
2.6. Costuri	29
2.6.1. Costuri de oportunitate	30
2.6.2. Costurile private și sociale	30
2.7. Tehnologia	31
2.8. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	31
3. Eficiența economică și piețele	32
3.1. Noțiuni introductive	32
3.2. Piețele	34
3.3. Piețele și eficiența economică	36
3.4. Costurile externe	36
3.4.1. Resursele cu acces liber	38
3.5. Beneficiile externe	40
3.5.1. Bunurile publice	41
3.6. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	42
4. Economia calității mediului	43
4.1. Noțiuni introductive	43
4.2. Controlul poluării – model general	43
4.3. Daunele provocate de poluare	44

4.4. Funcțiile daunelor	44
4.5. Daunele și nesiguranța	47
4.6. Costurile de atenuare	47
4.7. Funcțiile costurilor de atenuare	48
4.8. Nivelul eficient din punct de vedere social al emisiilor	49
4.9. Principiul echimarginal aplicat reducerilor emisiilor	49
4.10. Standardele de mediu	51
4.10.1. Stabilirea nivelului standardelor	51
4.10.2. Normarea mediului	52
4.11. Taxe privind emisiile poluante	54
4.12. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	56
5. Evaluarea impactului asupra mediului	57
5.1. Noțiuni introductive	57
5.2. Evaluarea impactului asupra mediului: componente și conținut	57
5.3. Consecințele la nivel de mediu ale unor acțiuni și lucrări de inginerie	60
5.3.1. Intervenții relaționate cu lucrări de salubritate de bază	60
5.3.2. Producerea și transportul energiei	71
5.3.3. Exploatare miniere	75
5.3.4. Exploatare agricole și creșterea animalelor	77
5.4. Metode de evaluare a impacturilor asupra mediului	78
5.4.1. Introducere	78
5.4.2. Enumerarea efectelor identificate	78
5.4.3. Matrici cauză-efect	82
5.4.4. Metode cartografice	86
5.4.5. Sisteme de evaluare a mediului	87
5.5. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	87
6. Analiza beneficii-costuri: beneficii	88
6.1. Noțiuni introductive	88
6.2. Funcția daună: aspecte fizice	88
6.3. Măsurarea directă a daunelor	89
6.3.1. Costurile sănătății	90
6.3.2. Daune produse materialelor	90
6.3.3. Probleme ale abordării directe a daunelor	91
6.4. Disponibilitatea de a plăti	92
6.5. Disponibilitatea de a plăti: metode indirecte	92
6.5.1. Valoarea sănătății omului exprimată în costuri de îndepărtare	93
6.5.2. Valoarea vieții omului exprimată de quantumul salariilor	94
6.5.3. Prețuirea sănătății copiilor	95
6.5.4. Valoarea calității mediului redată în prețurile caselor	96
6.5.5. Valoarea calității mediului și diferențele de salarii între orașe	97
6.6. Disponibilitatea de a plăti: metode directe	97
6.6.1. Chestionarul	98
6.7. Probleme în estimarea beneficiului	99
6.7.1. Reducerea	99
6.7.2. Disponibilitatea de a plăti versus disponibilitatea de a accepta	99
6.7.3. Valori de non-utilizare	100
6.8. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	100

7. Analiza cost-beneficiu: costuri	101
7.1. Noțiuni introductive	101
7.2. Perspectiva costurilor: chestiuni generale	101
7.2.1. Principiul cu/fără	102
7.2.2. Îmbunătățiri fără costuri a calității mediului	102
7.2.3. Distribuirea costurilor	103
7.3. Concepte de cost	103
7.3.1. Costuri de oportunitate	103
7.3.2. Costurile ecologice	104
7.3.3. Costuri de implementare	105
7.4. Costurile introducerii unei norme de mediu locale	105
7.5. Costuri de reglementare a unei industrii	105
7.5.1. Surse de informații privind costurile	106
7.5.2. Prezentarea eronată a costurilor	107
7.5.3. Costurile schimbărilor tehnice și limitării poluării pe termen lung	107
7.6. Costurile la nivel național	107
7.7. Costurile viitoare și schimbarea tehnologică	109
7.8. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	109
8. Criterii de evaluare a politicilor de mediu	110
8.1. Noțiuni introductive	110
8.2. Eficiența	110
8.3. Eficiența costului	111
8.4. Corectitudinea	111
8.5. Stimuli în vederea îmbunătățirii tehnologice	112
8.6. Gradul de aplicare	113
8.7. Aspecte privind echilibrul de materiale	114
8.8. Considerații de ordin moral	115
8.9. Eșecul guvernamental	115
8.10. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	116
9. Politici descentralizate: legi de responsabilitate, drepturi de proprietate, acțiuni voluntare	117
9.1. Noțiuni introductive	117
9.2. Drepturile de proprietate	117
9.2.1. Reguli și Condiții	118
9.2.2. Costurile tranzacțiilor	119
9.2.3. Absența piețelor	119
9.3. Acțiunea voluntară	120
9.3.1. Convingerea morală	121
9.3.2. Presiunea neoficială a comunității	121
9.4. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	122
10. Politici comparative de mediu	123
10.1. Aspecte comparative internaționale în ceea ce privește calitatea mediului ...	123
10.1.1. Interpretarea diferențelor în performanța mediului	124
10.2. Politicile de mediu în alte țări	125
10.2.1. Principii călăuzitoare în ceea ce privește controlul poluării	126
10.2.2. Alegerea instrumentului	127
10.2.3. Uniunea Europeană (UE). Destinația directivelor	127
10.2.4. Analiza de mediu	128

10.3. Politicile de mediu în țările aflate în tranziție	129
10.4. Îmbunătățiri privind contabilitatea de mediu	130
10.4.1. Contabilitatea verde	131
10.5. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	132
11. Tehnologiile ecologice și dezvoltarea durabilă	133
11.1. Noțiuni introductive	133
11.2. Contextul politic	134
11.2.1. Uniunea Europeană are o responsabilitate la nivel global	134
11.2.2. Lărgirea Uniunii Europene va mări și mai mult puterea inovatoare	134
11.2.3. Uniunea Europeană și-a propus lansarea unei strategii ecologice ambicioase	135
11.2.4. Inițiative și politici de investiții	135
11.3. Alcătuirea planului de acțiune	136
11.4. Acțiunile adoptate	137
11.4.1. De la cercetare la aplicare	138
11.4.2. Îmbunătățirea condițiilor de piață	140
11.4.3. Globalizarea	143
11.5. Privind spre viitor	145
11.5.1. Revizuirea periodică	145
11.5.2. Tabelul European al Tehnologiilor Ecologice	145
11.5.3. Metoda deschisă de coordonare	145
11.6. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	146
12. Ecoproduse (produse ecologice)	147
12.1. Noțiuni introductive	147
12.2. Noțiunea de ecoprodus	147
12.3. Etichetarea produselor: principii generale	151
12.4. Eticheta franceză NF Environnement	156
12.5. Stabilirea ecobilanțurilor	158
12.6. Încercări de normare a mediului, la nivel internațional	159
12.7. Instrumentele unui management durabil al mediului	163
12.8. Normarea mediului	164
12.9. Întrebări și exerciții pentru verificarea cunoștințelor	166
<i>Bibliografie</i>	167

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2008
Editură acreditată de *Ministerul Educației și Cercetării*
prin *Consiliul Național al Cercetării Științifice*
din *Învățământul Superior*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POPESCU, GABRIEL

Economia protecției mediului, Dragoș Gabriel Popescu.
București: Editura Fundației *România de Mâine*, 2007

Bibliogr.

ISBN 978-973-163-115-8

504.06.33

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă
și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă
și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului
revine exclusiv autorului/autorilor.*

TESTE DE AUTOEVALUARE

1.

1. Definiți conceptul de calitate a ambiantului.
2. Precizați locul economiei în cadrul mediului natural.
3. Care sunt subdiviziunile economiei resurselor naturale?
4. De ce poluanții cumulativi sunt mai periculoși decât cei necumulativi?
5. Care este diferența dintre poluanții cu sursă punctuală și cei cu sursă nepunctuală?

2.

1. Definiți disponibilitatea de plată.
2. Ce semnifică faptul că o curbă a cererii marginale este mai înclinată decât alta?
3. Ce reprezintă beneficiul?
4. Prezentați o clasificare a costurilor din punct de vedere al mediului.
5. Definiți conceptul de tehnologie.

3.

1. Ce înțelegeți prin conceptul de eficiență economică?
2. Cum identificați rata rezultatului eficient pe scara socială?
3. Ce relație arată dacă impulsul este la un nivel social eficient?
4. Când producția este la un nivel eficient, din punctul de vedere al societății?
5. Cum sunt luate deciziile economice majore într-un sistem de piață?
6. Ce reprezintă o piață?
7. Piețele produc de obicei rezultate eficiente social?
8. Ce se înțelege prin costuri externe ale unei firme?
9. Ce reprezintă resursele cu acces liber?
10. Ce este un beneficiu extern?
11. Dați un exemplu de bun public.

4.

1. Dați un exemplu de model general al controlului poluării.
2. Ce înțelegem prin daune provocate de poluare?
3. Care sunt tipurile de funcții ale daunelor?
4. Ce reprezintă costurile de atenuare ?
5. Definiți nivelul eficient din punct de vedere social al emisiilor.
6. Ce înseamnă principiul echimarginal aplicat reducerilor emisiilor?
7. Ce reprezintă un standard?
8. Cum se stabilesc nivelele standardelor?
9. Prezentați avantajele politicii de mediu bazată pe motivație.

5.

1. Ce reprezintă o evaluare a impactului asupra mediului?
2. Ce elemente trebuie luate în considerare când se face evaluarea unui anumit impact asupra mediului?
3. De ce este dificilă evaluarea impactului asupra mediului?
4. Prezentați o clasificare la nivel de mediu a unor acțiuni și lucrări de inginerie.
5. De ce reprezintă o problemă eliminarea reziduurilor solide?
6. Ce probleme de mediu prezintă gropile de gunoi?
7. Cum se realizează planificarea unui oraș?
8. Ce tipuri de impacturi generează localizarea aeroporturilor?
9. Ce aspecte se iau în calcul când se aleg traseele rutiere?
10. Care sunt impacturile podurilor și tunelelor asupra mediului?
11. Ce impact au asupra mediului centralele producătoare de energie?
12. Descrieți impactul exploatărilor miniere asupra mediului.
13. Enumerați metodele de evaluare a impacturilor asupra mediului.
14. Descrieți matricile cauză-efect.
15. Pe ce se bazează metodele cartografice?
16. Dați exemple de sisteme de evaluare a mediului.

6.

1. Care sunt pașii ce trebuie parcurși pentru a măsura o funcție a daunelor produse de emisii?
2. Care este o abordare privind evaluarea daunelor privind sănătatea omului?
3. Care este principala problemă a estimărilor directe a daunelor?
4. Care sunt cele trei căi esențiale prin care se poate determina cât sunt de dispuși oamenii să plătească pentru îmbunătățirea calității mediului?
5. Cum se exprimă valoarea sănătății omului prin costuri de îndepărtare?
6. Cum poate fi evaluată valoarea vieții omului exprimată de cuantumul salariilor?
7. Care este diferența dintre evaluările făcute pe adulți și cele făcute pe copii?
8. Cum este exprimată valoarea calității mediului redată în prețurile caselor?
9. Care sunt etapele unei analize a evaluării contingente?
10. Care sunt componentele esențiale ale unui chestionar?

7.

1. Cum poate fi efectuată analiza costurilor?
2. Descrieți principiul cu/fără de analiză a costurilor.
3. Cum pot fi făcute îmbunătățiri fără costuri ale calității mediului?
4. Cum se face distribuirea costurilor?
5. Definiți conceptele de cost.
6. Care sunt costurile introducerii unei norme de mediu locale?
7. Prezentați costurile de reglementare a unei industrii.
8. De unde se pot obține datele necesare privind costurile?
9. Prezentați abordarea privind costurile la nivel național.

8.

1. Care sunt criteriile folosite pentru analiza anumitor politici privind mediul?
2. Definiți eficiența.
3. Cum pot fi evaluate pagubele din mediul înconjurător?
4. Ce reprezintă corectitudinea?
5. Care sunt stimulii în vederea îmbunătățirii tehnologice?
6. Care sunt problemele aplicării unei politici de mediu?
7. Prezentați considerațiile de ordin moral în politica de mediu.
8. Care este cauza eșecului guvernamental în politicile de mediu?

9.

1. Care sunt avantajele abordării descentralizate a politicilor de mediu?
2. Care este influența drepturilor de proprietate asupra politicilor de mediu?
3. Care sunt condițiile ce trebuie întrunite pentru ca abordarea drepturilor de proprietate să funcționeze corespunzător?
4. Caracterizați absența piețelor în domeniul politicilor de mediu.
5. Ce înțelegem prin acțiunea voluntară în cadrul politicilor de mediu?
6. Care este importanța convingerii morale în politicile de mediu?

10.

1. Cum se pot compara realizările de mediu ale diferitelor țări?
2. Care sunt principiile călăuzitoare în ceea ce privește controlul poluării?
3. Explicați principiul „poluatorul plătește”.
4. Dați exemple de încercări de reglementare a risipei deșeurilor.
5. Caracterizați politicile de mediu în țările aflate în tranziție.
6. Ce îmbunătățiri au apărut privind contabilitatea de mediu?

11.

1. Ce reprezintă dezvoltarea durabilă?
2. Definiți tehnologiile ecologice.
3. Pe ce se bazează strategiile Uniunii Europene în domeniul eco-tehnologiilor?
4. Prezentați contextul politic actual în domeniul dezvoltării durabile.
5. De ce Uniunea Europeană are o responsabilitate la nivel global față de mediul înconjurător?
6. Care sunt politicile Uniunii Europene în domeniul mediului?
7. Care sunt factorii importanți pentru promovarea tehnologiilor ecologice ce fac parte din Planul de Acțiune?
8. Ce reprezintă o platformă tehnologică?
9. Ce urmăresc platformele de programe tehnologice?
10. Care este influența globalizării în cazul ecotehnologiilor?
11. Care sunt inițiativele de la Johannesburg care privesc tehnologiile ecologice?

12.

2. Care sunt fazele ciclului de viață ale unui ecoprodus?
3. În ce faze ale procesului se stabilește ecobilanțul?
4. Ce premise teoretice trebuie să se clarifice pentru ca noțiunea de ecoprodus să poată fi integral asumată?
5. La ce caracteristici trebuie să răspundem atunci când se face aprecierea ecologică a unui produs?
6. Prezentați principiile generale ale etichetării produselor.
7. Cum pot programele de etichetare a produselor să afecteze consumatorul?
8. Dați exemplu de etichete ecologice europene instituite la nivel național.
9. Care este metodologia stabilirii unui ecobilanț?
10. Evaluați încercările de normare a mediului la nivel internațional.
11. Ce caracteristici trebuie să includă conceptul de calitate?